อนุสรณ์

ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช

ลูกและหลานพิมพ์ฉลองพระคุณ

เนื่องในการฌาปนกิจศพ

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๖

อนุสรณ์

ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช

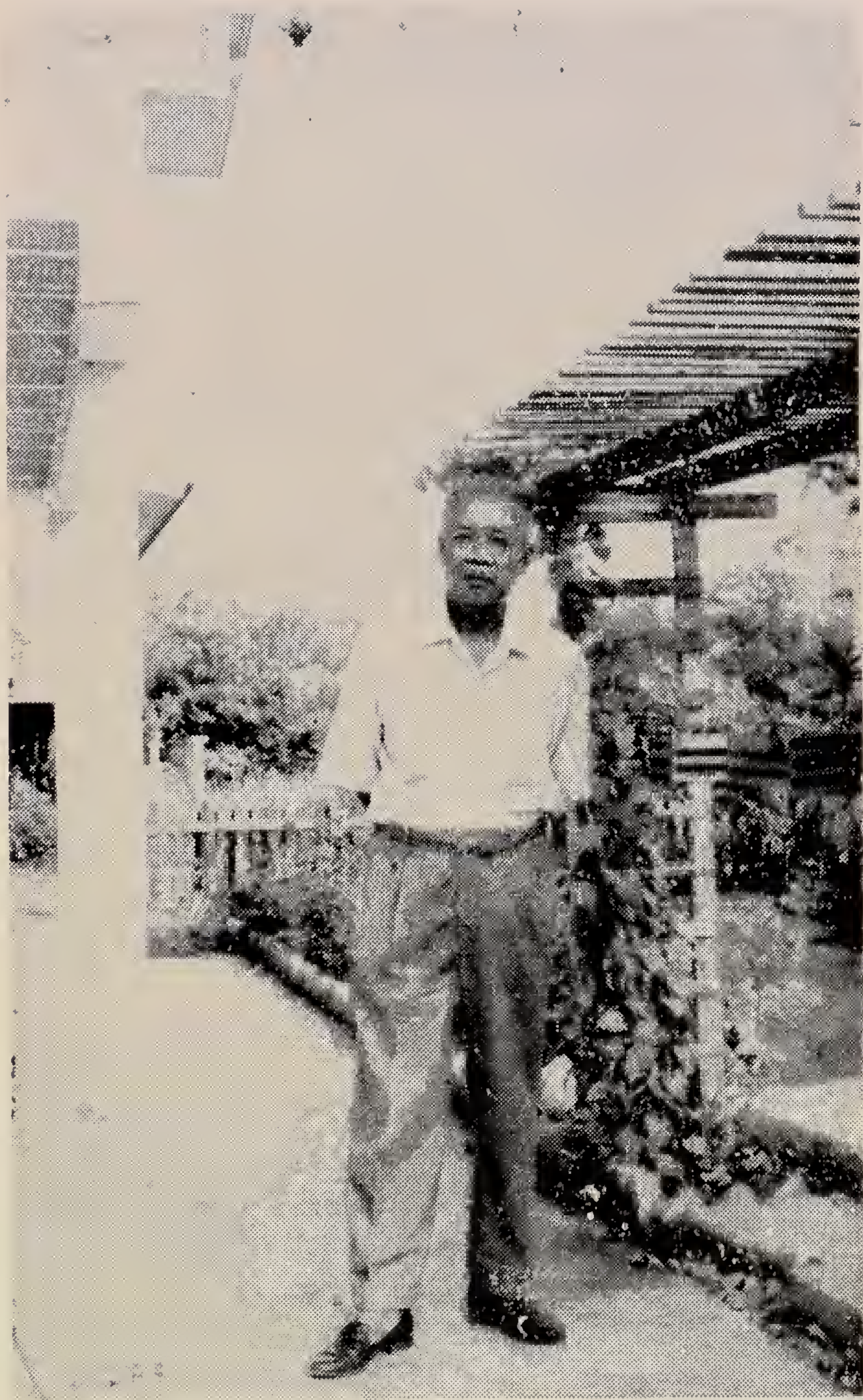
ลูกและหลานพิมพ์ฉลองพระคุณ

เนื่องในการฌาปนกิจศพ

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๖

ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช

ชาตะ ๑๐ มีนาคม ๒๔๔๖ มะตะ ๓ กันยายน ๒๕๑๔

รวมอายุ ๖๘ ปี ๕ เดือน ๒๔ วัน

ประวัติย่อ

ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช เป็นบุตรของนาวาโท ม.จ. จำรูญ ปราโมช และ ม.ล. หญิงสาย ปราโมช (อสุนีย์) มีน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันหนึ่งคน คือ ม.ร.ว. จเร ปราโมช มีบุตร ธิดารวมกันถึง ๑๖ คน มีหลาน ๔ คน

เริ่มการศึกษาขั้นต้นที่วังบางขุนพรหม และได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ ต่อจากนั้นได้เข้าศึกษาต่อโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน เมื่อจบการศึกษาได้รับราชการเป็นนายร้อยตำรวจอยู่ระยะหนึ่ง ได้ลาออกแล้วเข้ารับราชการที่กรมทางหลวง ตลอดเวลาที่รับราชการอยู่กรมทาง ได้ถูกย้ายไปประจำอยู่ตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย จนเป็นที่รู้จักของคนเป็นจำนวนมาก สุดท้ายได้ย้ายมาประจำที่จังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ จนครบเกษียณอายุ รวมเวลาที่ท่านได้อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่นานเกือบ ๒๐ ปี ซึ่งทำให้ท่านรักเชียงใหม่มากและเป็นที่รู้จักเคารพรักของคนทั่วไป

ทุกครั้งที่ท่านได้ถูกย้ายไปประจำจังหวัดต่าง ๆ นั้น สิ่งที่ท่านไม่เคยทอดทิ้งและได้หอบหิ้วกันไปทุกแห่ง คือ ลูก

ตลอดเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ คุณพ่อ ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช มีนิสัยซื่อตรง ไม่ชอบเอารัดเอาเปรียบใคร ใจดี โอบอ้อมอารี แก่ลูกหลานและคนทั่วไป ประกอบการบุญกุศลอยู่เป็นนิจย์ ขอกุศลผลบุญที่ท่านได้ประกอบมาดีเหล่านั้น จงดลบรรดาลให้ท่านประสพความสุขในสัมปรายภพด้วย เทอญ □

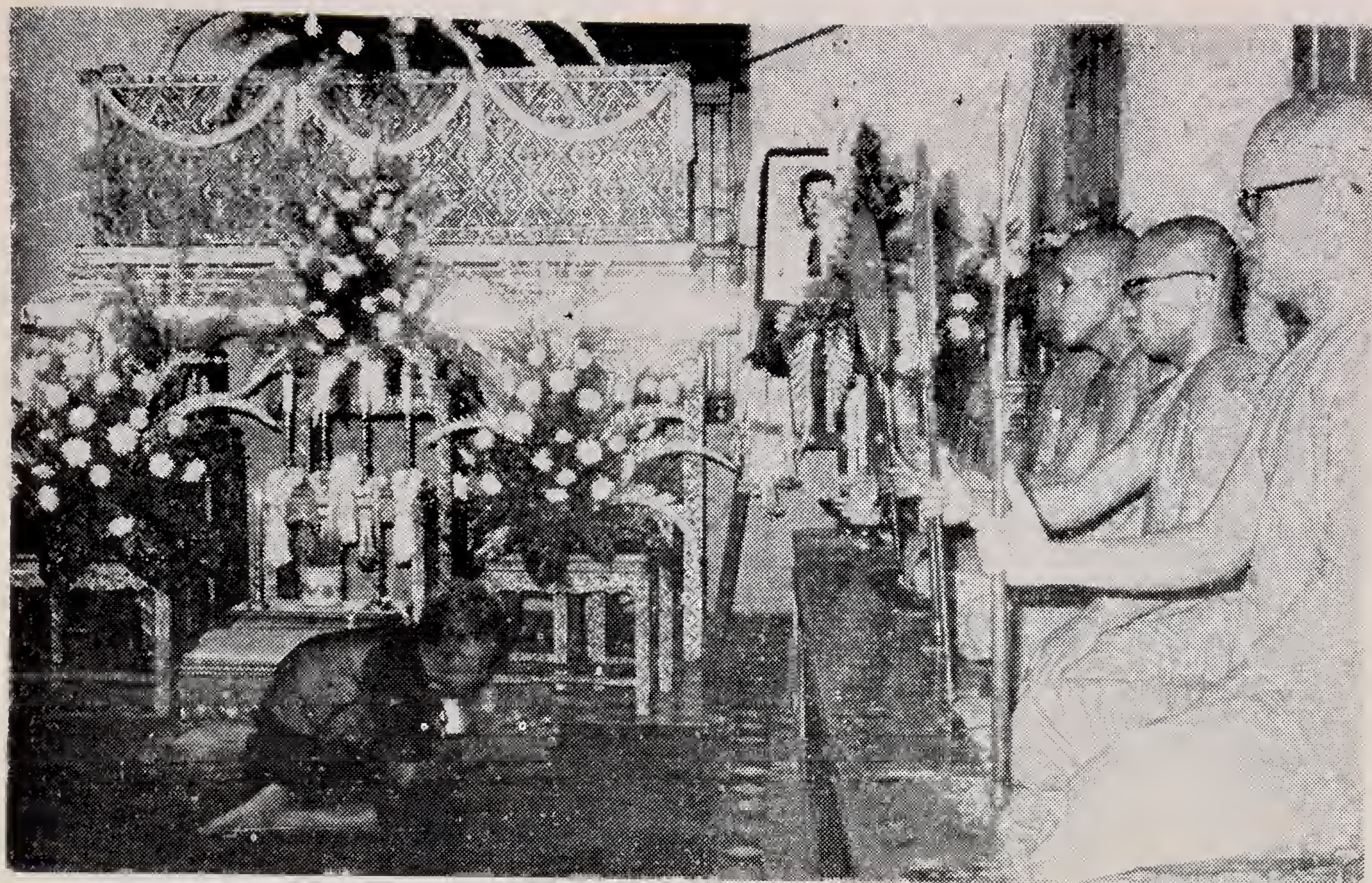
คุณพ่อถ่ายภาพนี้ไว้บนดอยสุเทพ พ.ศ. ๒๔๙๗
เราทุกคนขาดแม่แต่ก็ได้รับความอบอุ่นจากคุณพ่ออยู่เสมอ

พาลูก ๆ ไปล่องแก่งบี้ ๒๕๐๔

มีความสุขอยู่กับหลาน   จ๊ะเอ๋ จ๊ะบุ๋ม จ๊ะแอน

คืนสวดพระอภิธรรม ๕ กันยายน ๒๕๑๔

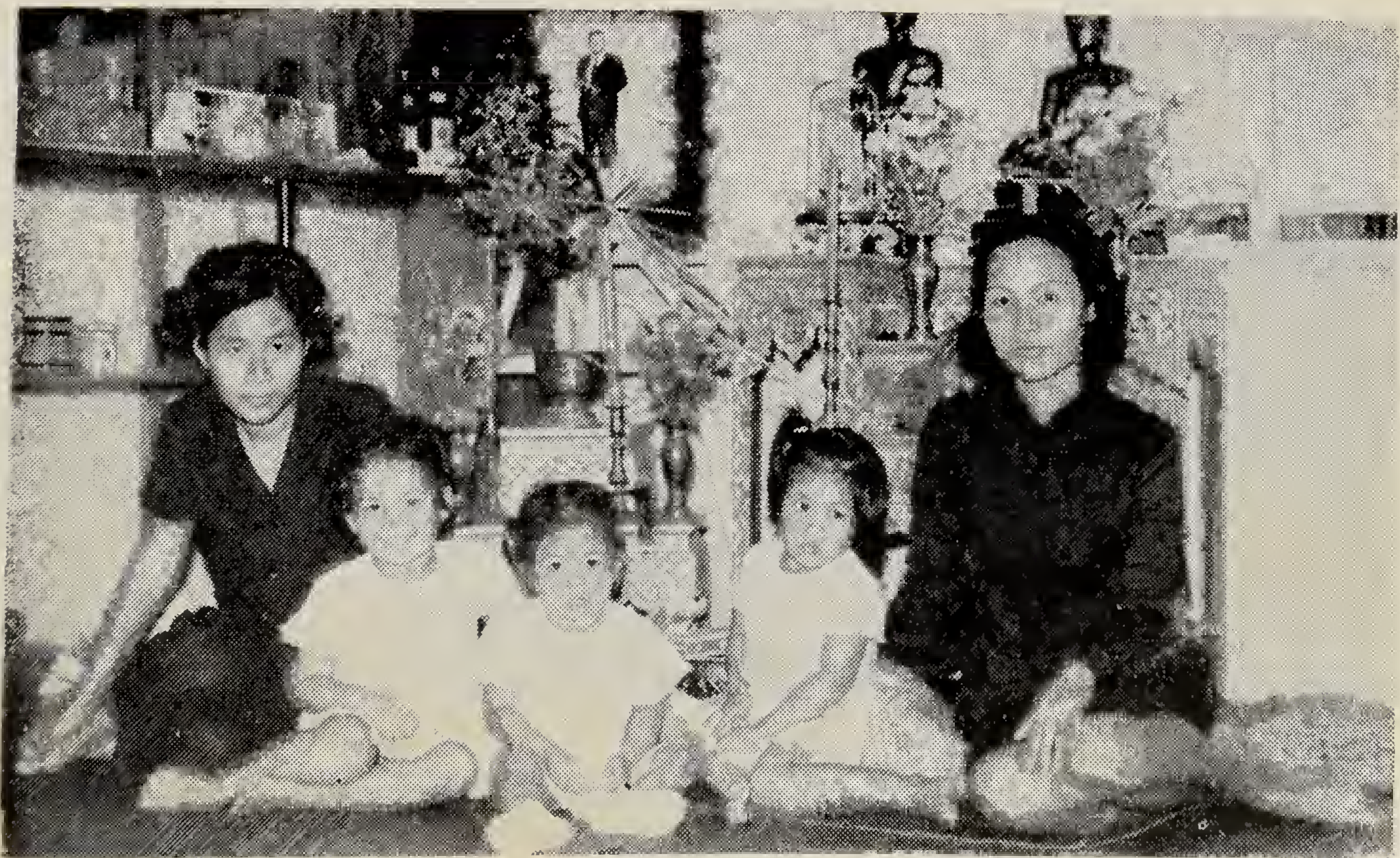
น้อง ลูกหลาน และญาติ ในวันบรรจุศพ

ลูก ๑๕ คน (ขาด ๑) และหลานในวันบรรจุศพ

น้อง ลูก และหลาน ในวันทำบุญครบรอบ ๕๐ วัน ที่บ้านเชียงใหม่

ทำบุญครบรอบ ๑๐๐ วัน ที่บ้านเชียงใหม่

ทำบุญครบ ๑ ปี ที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่

โรคที่แก้ไม่หาย

ในร่างกายและจิตใจของเรานี้ มีโรคอยู่หลายอย่างหลายชนิด โรคบางอย่างแก้ได้ บางอย่างแก้ไม่ได้ มีโรคอยู่ชนิดหนึ่งแก้ไม่หาย เป็นกันทั้งไทยและฝรั่ง ไม่จำกัดเพศและอายุ โรคนั้นคือโรคนินทาใส่ร้ายคนอื่น

บางคนคิดว่า เราทำตัวเป็นคนดีตลอดเวลา ไม่ทำร้ายใคร ซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงานเป็นอย่างดี ไม่ขัดใจเจ้านาย เอาใจเพื่อนฝูงตลอดมา ไม่ใส่ร้ายป้ายสีใคร แต่ในที่สุดตนเองก็กลายเป็นเหยื่อให้คนอื่นซุบซิบนินทา ด้วยประการต่าง ๆ จนได้ บางคนเห็นเป็นเกมสนุก พอนั่งรวมกลุ่มกันเข้าก็เป็นได้เรื่อง ถ้าเรื่องดีก็พอประมาณ แต่ถ้าเป็นเรื่องไม่ดี นั่ง–นินทาว่าร้ายกันก็หมดดี

เพราะฉะนั้น เราจึงควรมาศึกษาหาอุบายวิธีต่อต้านขบวนการผู้นินทาทั้งหลาย ให้หมดจากสังคมนี้คงจะดีเป็นแน่ จริงอยู่การนินทา สรรเสริญ เป็นอาหารประจำวันของสังคม แต่เราจะบริโภคอาหารที่เป็นพิษเป็นภัยแก่จิตใจอยู่เสมอไปทุกวันคืนเช่นนี้หรือ ? ไม่ดีแน่ เรามาช่วยกันแก้ดีกว่า คืออย่ามองกันในแง่ร้าย มีเมตตากรุณาต่อกัน เราไม่ชอบการนินทา เราก็ไม่ควรนินทาเขา เมื่อทุกคนปฏิบัติได้เพียงแค่นี้ โลกนี้ก็จะน่าอยู่ ชีวิตจะสดใสยิ่งกว่านี้มาก

พระเทพสารเวที
วัดเจดีย์หลวง เชียงใหม่

สำคัญที่น้ำใจ

■ *พระราชวินยาภรณ์*

คนในโลกแม้จะมีอวัยวะ ศีรษะ มือ เท้า เหมือนกัน แต่ก็ยังมีรูปร่างลักษณะผิดแผกแตกต่างกัน เช่น บางคนผอม บางคนอ้วน บางคนต่ำ บางคนสูง เป็นต้น นอกจากนี้มีความผิดแผกกันทางจริตนิสัย ที่เรียกว่านานาจิตตัง ความแตกต่างกันในทางจิตใจเป็นเรื่องสำคัญ เพราะความสุข ความทุกข์ ความเจริญ ความเสื่อม สืบเนื่องมาจากจิตใจ เมื่อจิตใจดีมีคุณธรรม ก็นำให้พูดดี ทำดี เมื่อจิตใจเสียขาดคุณธรรม ก็นำให้พูดผิด ทำผิด มีพุทธภาษิตแสดงอำนาจของจิตไว้ว่า

จิตฺเตน นียติ โลโก. แปลว่า โลกถูกจิตนำไป. เพราะเหตุนี้ ความสุขความทุกข์ของชาวโลก จึงสืบเนื่องมาจากจิต

จิตของแต่ละคนย่อมแสดงคุณลักษณะออกมาต่าง ๆ กัน บางคนใจแคบ บางคนใจจืด บางคนใจดำ

คนใจแคบ คือคนที่เห็นแก่ตัว ความจริง คนที่มีกิเลสทุกคนย่อมเห็นแก่ตัวด้วยกันทั้งนั้น แต่คนรู้จักปฏิบัติตัวตามฐานะอันควร หาได้ถูกตำหนิว่าเป็นคนเห็นแก่ตัวไม่ เช่นคนที่นั่งรับประทานอาหารร่วมวงกัน ต่างคนต่างรับประทาน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ตัวด้วยอาหาร ไม่แย่งคนอื่นกิน ไม่จัดว่าเป็นคนเห็นแก่ตัว แต่ถ้ารับประทานด้วยความมูมมาม กินเอา ๆ โดยไม่คำนึงถึงหัวอกของคนอื่น จัดว่าเป็นคนเห็นแก่ตัว อยู่ในประเภทคนใจแคบ

การปฏิบัติตนในที่ต่าง ๆ เช่นการขึ้นรถ ลงเรือไปที่ต่าง ๆ เราจะได้เห็นคนใจแคบคนเห็นแก่ตัวอยู่บ่อย ๆ เช่นม้านั่งนั่งได้หลายคน คนใจแคบขึ้นไปนั่งก่อน ก็จะนั่งครึ่ง ๆ กลาง ๆ ขว้างม้านั่งเสียคนเดียว คนขึ้นมาทีหลังจะได้ที่นั่งหรือไม่ ไม่สนใจ คนอื่นจะทุกข์ทรมานอย่างไรไม่คำนึงถึง นี่คือคนใจแคบ ถ้าจะแยกคนใจแคบออก ก็คงจะได้ดังนี้

๑. คิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว
๒. เมื่อมีภัยแก่ตัวจึงรับทำกิจของคนอื่น
๓. ยอมเสียแต่น้อย คิดเอาคืนให้ได้มาก ๆ
๔. คบคนอื่นเพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว

คนที่มีน้ำใจตรงกันข้ามกับที่กล่าวมาชื่อว่า "คนใจกว้าง" ได้แก่คนที่มีน้ำใจเสียสละ ไม่ถือโอกาสเอาเปรียบคนอื่น ตัวอย่าง เช่นนั่งรับประทานอาหารด้วยกันหลายคน คนใจกว้าง นอกจากจะไม่ถือโอกาสเอาเปรียบแล้ว ยังแสดงความเอื้อเฟื้อแก่คนอื่นด้วย เช่นให้โอกาส คนอื่นรับประทานก่อน แสดงความเอื้อเฟื้อด้วยการส่งอาหารให้ เมื่ออาหารมีน้อย ยอมให้ คนอื่นได้รับประทานมากกว่าตัวเอง การขึ้นรถ ลงเรือ ไม่เบียดเสียดเอาแต่ประโยชน์ส่วนตัว ยอมเสียสละที่นั่งให้คนแก่ ให้แก่สตรี หรือแก่เด็กที่ขึ้นมาทีหลัง ที่หาที่นั่งไม่ได้ เป็นต้น

ความเดือดร้อนในวงญาติ ในวงเพื่อนฝูง หรือในวงการสังคม ส่วนมากมักจะมีเหตุ มาจากคนที่เห็นแก่ตัว เช่นในเรื่องของมรดก หลังจากที่พ่อแม่ล้มหายตายจากแล้ว ถ้าทิ้งมรดก ไว้ลูกหลานมักจะทะเลาะวิวาทแตกแยกกัน บางรายถึงกับตัดญาติขาดมิตร สาเหตุ คือไม่ยอม เสียเปรียบกัน กลัวคนโน้นจะได้มาก เกรงคนนี้จะได้น้อย เลยตกลงกันไม่ได้ ต้องพึ่งทนาย เป็นผู้วินิจฉัย ต้องเสียค่าเบี้ยบ้ายรายทาง เมื่อได้ทรัพย์สมบัติมาแล้ว ต้องสูญเสียความเป็น พี่เป็นน้อง ทรัพย์สมบัติที่ได้มาหาคุ้มค่ากันไม่ น่าสังเวชสลดใจ

คนใจกว้าง นอกจากจะหมายถึงคนกล้าเสียสละวัตถุสิ่งของ หรือประโยชน์สุขเพื่อ คนอื่นแล้ว ยังหมายถึงคนที่ยอมรับฟังข้อคิดความเห็นของคนอื่น เคารพต่อเหตุผลของคนอื่น อีกด้วย

คนใจแคบมักจะถือรั้นทิฏฐิความเห็นของตัวเอง มีความสำคัญผิดคิดไปว่า ตัวเอง รู้ดีกว่า ฉลาดกว่า สามารถกว่า เลยมองคนอื่นด้วยสายตาที่ต่ำ เห็นคนอื่นเป็นคนโง่ ไม่มี ความสามารถ จะทำอะไรก็ถือเอาแต่ความเห็นของตัวเองเป็นใหญ่ บุคคลประเภทนี้มีแต่ความ ผิดพลาด ขาดญาติ ขาดมิตร จะอยู่กับใคร เข้าสมาคมไหน ก็มักจะเป็นตัวเหตุให้แตก ความสามัคคี มีแต่ความระส่ำระสายเดือดร้อน เปรียบเหมือนฟันเฟืองเครื่องจักรที่เสีย แม้ จะเสียเพียงตัวเดียว ก็ทำให้เครื่องจักรตัวอื่น ๆ พลอยขัดข้องไปด้วย

คุณธรรมที่ทำผู้ปฏิบัติตามให้พ้นทุกข์ ที่เรียกว่ามรรค พระพุทธองค์ตรัสสัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบเป็นองค์แรก ถ้าจะเปรียบกับการเดินทาง สัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ ก็เปรียบเหมือนต้นทาง ถ้าเริ่มต้นทางถูก ก็จะไปถึงจุดหมายปลายทางได้ แต่ถ้าเริ่มต้นทางผิด จะไปถึงจุดหมายปลายทางได้อย่างไร ยิ่งเป็นคนอวดดื้อถือรั้น ไม่ยอมรับฟังความเห็นของคนอื่น ยิ่งจะเพิ่มความผิดพลาดมากขึ้น

ในตัวของคนเรานี้ มีทางที่จะให้เกิดความดี ความชั่วอยู่ 3 ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ ทางทั้ง 3 นี้ ทางใจเป็นทางสายใหญ่และสำคัญ เพราะสามารถบังคับให้กายและวาจาเป็นไปตามด้วย เปรียบกายกับวาจาเหมือนรถ ใจเหมือนกับคนขับรถ รถแม้เครื่องดีพร้อมทุกอย่าง ถ้าหากไม่มีคนขับ ก็วิ่งเองไม่ได้ กายกับวาจาก็เช่นเดียวกัน กายวาจาจะดีชั่ว จะเศร้าหมองหรือจะบริสุทธิ์ผุดผ่อง จึงขึ้นอยู่กับใจเป็นต้นเรื่อง ดังคำกล่าวที่ว่า "ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว" การที่คนเว้นความชั่วทำความดีก็เพราะใจเชื่อว่า บุญมี บาปมี เมื่อใจไม่เชื่อว่า บุญมี บาปมี ก็สามารถจะทำความชั่วได้ทุกอย่าง

กายเป็นส่วนรูป สามารถจะมองเห็นได้ด้วยตา ใจเป็นส่วนนามธรรม มองไม่เห็น สัมผัสถูกต้องไม่ได้ การที่เราจะรู้จักใจคนว่าเป็นอย่างไร เป็นสิ่งที่ยากอย่างยิ่ง ดังคำที่ว่า

"รู้จักคนง่าย รู้ใจคนยาก"

การที่เราจะทำการวิสาสะ เพื่อรู้จักคุ้นเคยกับคนที่ไม่รู้จักคุ้นเคยมาก่อน ทำได้ไม่ยากนัก เพียงแต่หาจังหวะโอกาสสนทนากัน เราก็รู้จักคุ้นเคยกันได้ หรือไม่เช่นนั้น ถ้ามีใครคนใดคนหนึ่งแนะนำให้รู้จัก เราก็จะมีโอกาสที่จะรู้จักกันได้ แต่ที่จะรู้ซึ้งถึงใจว่า คนๆ นี้มีนิสัยน้ำใจเป็นอย่างไร เป็นคนดี คนเลว เป็นคนใจกว้าง ใจแคบ รู้ได้ยาก

มีพุทธโอวาสตรัสแนะนำทางที่สังเกตเพื่อรู้ใจคนไว้ว่า

อาปทาสุ ถาโม เวทิตพฺโพ

กำลังใจ พึงรู้ได้ในคราวมีอันตราย

ในคราวที่มีอันตราย พึงสังเกตได้ดังนี้

๑. อาจรู้จักบ่าวดีเมื่อมีกิจ

๒. ญาติสนิทเมื่อสมัยภัยให้ผล

๓. มิตรก็ฉันเดียวกันในวันจน

๔. ภรรยาตนเมื่อทรัพย์ลับสูญไป.

บ่าวคือคนที่คอยรับใช้ หน้าที่ของบ่าว คือทำงานที่ได้รับมอบหมายไว้ บ่าวคนไหนทำหน้าที่ของตนให้สำเร็จเรียบร้อย จึงชมได้ว่า เป็นบ่าวที่ดี

ญาติมิตรภรรยาสามีก็เช่นเดียวกัน ผู้ที่ได้นามว่าญาติมิตร หรือภรรยาสามี คือผู้ที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่กันและกัน เมื่อมีภัยหรือเจ็บไข้ได้ทุกข์ ก็ได้พึ่งพิงอาศัยกัน ช่วยกันบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ไม่ทิ้งกันในยามยาก ไม่จากกันในยามทุกข์ จึงจะได้ชื่อว่าญาติมิตรหรือภรรยาสามีที่ดี.

ตามที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความสำคัญของคนอยู่ที่ใจ โดยเฉพาะสายสัมพันธ์ความเป็นญาติเป็นมิตร และความสงบสุขในสังคม ขึ้นอยู่กับน้ำใจของแต่ละคน เมื่อต่างฝ่ายต่างแสดงอัธยาศัยน้ำใจต่อกันแล้ว สังคมของชาวโลกก็จะชุ่มช่ำหรรษา มีแต่ความผาสุข แต่ถ้าหากชาวสังคมขาดน้ำใจต่อกัน ชาวโลกก็จะเป็นอยู่อย่างแห้งแล้ง มีแต่ความสลดหดหู่ หาความผาสุขไม่ได้ เหมือนต้นข้าวที่ขาดน้ำ นับวันแต่ที่จะเหี่ยวแห้งตายลง ฉะนั้น

น้ำใจของคนที่เป็นญาติเป็นมิตร จะแสดงให้เห็นด้วยกายเสียสละวัตถุสิ่งของช่วยเหลือกันบ้าง ด้วยการพูดจาไพเราะนุ่มนวลชวนฟังบ้าง ด้วยการแสดงอัธยาศัยช่วยกัน เช่นการไปมาหาสู่ เยี่ยมยามถามข่าว และช่วยแบ่งเบาภาระของกันและกันบ้าง ด้วยการประพฤติให้สมตามฐานะ เป็นที่เคารพนับถือของกันและกันบ้าง

คุณธรรมดังกล่าวนี้ เป็นคุณธรรมเครื่องเชื่อมโยงญาติมิตร และชาวโลกให้รักกันสามัคคีกัน เมื่อรักกันสามัคคีกัน ทุกคนก็มีแต่ความสุข.

ได้ทราบว่า ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช เป็นคนมีน้ำใจ คือมีการเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของคนอื่นตลอดเวลา ผู้ที่ได้รับน้ำใจจาก ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช ก่อนใคร ๆ คือลูกทุกคน ม.ร.ว บุญโรจน์ จะพยายามทำทุกอย่างเพื่อประโยชน์ของลูก

เช่นให้อยู่ดีกินดี ให้ได้รับการศึกษาดี เป็นต้น ไม่ว่าลูกคนไหน จะต้องได้รับผลประโยชน์โดยสม่ำเสมอกันหมด

นอกจากลูก ๆ จะได้รับความเมตตาปรานีแล้ว บรรดาญาติมิตร และคนอื่น ๆ ที่รู้จักคุ้นเคย ม.ร.ว. บุญโรจน์ จะแสดงอัธยาศัยน้ำใจเสียสละอย่างกว้างขวาง ท่านไม่เคยปฏิเสธ เมื่อถูกขอร้อง ขอความช่วยเหลือ จะต้องพยายามสนองตอบ เท่าที่จะทำได้ ตัวเองจะได้รับความลำบากเพราะการช่วยเหลือคนอื่น ท่านก็ยอม ท่านมักจะปรารภให้ลูก ๆ ฟังเสมอว่า ทรัพย์สมบัติทั้งหลายเป็นของประจำโลก ตายแล้วเอาติดตัวไปไม่ได้ เมื่อมีชีวิตอยู่ก็พยายามใช้สมบัติให้เป็นประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน ให้มากที่สุด ที่จะมากได้

ในที่สุด ขอให้วิญญาณของ ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช โปรดได้รับทราบและอนุโมทนาส่วนกุศลที่บรรดาลูกและญาติได้บำเพ็ญแล้ว พร้อมทั้งเจตนาคารวะ อันประกอบด้วยความกตัญญูกตเวทีของลูก ให้ได้เสวยเป็นความสุขในสัมปรายภพโน้นด้วยเทอญ.

ในโอกาสที่จะทำการฌาปนกิจศพพี่หม่อมราชวงศ์บุญโรจน์ ปราโมช บุตรธิดาทางจังหวัดเชียงใหม่ได้ขอให้ผมเขียนคำไว้อาลัยพี่หม่อม ซึ่งผมรับสนองด้วยความเต็มใจ การจะกล่าวถึงท่านที่ล่วงลับไปแล้ว ก็เป็นธรรมดาที่จะกล่าวถึงกรรมดีของท่านที่ได้กระทำไว้ระหว่างยังมีชีวิตอยู่ ผู้ที่ทำกรรมชั่วย่อมไม่มีใครสรรเสริญ สำหรับพี่หม่อมในความเห็นของผม ความดีของท่านที่ ควรกล่าว ถึงคือ ความ เห็น อกเห็น ใจผู้อื่นและ ยอมรับ ผิดชอบ ในการกระ ทำของตน หลายคนเห็นว่าพี่หม่อมมีเมียหลายคนมีลูกเยอะ ซึ่งผู้ที่ไม่เห็นด้วยกล่าวว่า พี่หม่อมไม่ควรก่อภาระหนักให้แก่ตัวเองเช่นนั้น แต่ผมทราบว่าความคิดของพี่หม่อมกลับคิดว่า เมื่อได้ทำให้เขาเป็นเมียแล้วก็ควรจะรับผิดชอบในการกระทำของตน ไม่ควรทอดทิ้งทำให้เขาได้รับความลำบาก เพราะฉะนั้นพี่หม่อมจึงเลี้ยงลูกและเมียทุกคนเต็มความสามารถ แม้จะลำบากยากก็สู้อดทน จะเห็นได้ว่าบั้นปลายของชีวิต พี่หม่อมได้พยายามปรับตัวเองให้สมกับภาวะการครองชีพ เช่นเคยกินเหล้าชั้นดี สูบบุหรี่ชั้นดีก็ลดลงมาใช้ของที่มีราคาถูก แต่พี่หม่อมก็ไม่เคยปริปากบ่นหรือทอดทิ้งหน้าที่ของผัวและพ่อเลย อันนี้เป็นความดีของพี่หม่อมที่ผมมองเป็นประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งพี่หม่อมเป็นคนใจกว้าง เท่าที่ผมรู้จักพี่หม่อมมาเป็นเวลายาวนานพี่หม่อมเป็นคนที่ขาดเพื่อนไม่ได้ ชอบที่จะคบเพื่อนมาก ๆ ชอบรับใช้ช่วยเหลือเพื่อนทุกวิถีทางด้วยความเต็มใจและด้วยความสุขใจ ไม่เคยเบียดเบียนรบกวนเพื่อนฝูงให้ได้รับความเดือดร้อน

ความดีเด่นของพี่หม่อมผมมองเห็นอย่างนี้ บัดนี้ท่านก็ได้ล่วงลับไปแล้วจึงเป็นตัวอย่างของผู้อยู่ภายหลัง หากเห็นเป็นความดีที่ควรจะนำมาปรับใช้กับการดำรงชีวิตของตน อย่างไรก็ตามผมเชื่อมั่นว่าตลอดชีวิตของพี่หม่อม เป็นผู้ที่ตั้งใจดีต่อผู้อื่นเสมอ และไม่เคยทำความเดือดร้อนให้แก่ใคร เพราะฉะนั้นผมจึงเชื่อมั่นว่าวิญญาณของพี่หม่อมคงไปสู่สุคติในสัมปรายภพแน่นอน

นายเฉลิม โกไศยกานนท์
เชียงใหม่

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๒

พวกเราทั้งเด็กและผู้ใหญ่มักจะเรียกท่านว่าหม่อม ทั้งนี้เนื่องจาก ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช ได้มีชีวิตคลุกคลีกับพวกเราชาวกรมทาง เขตการทางเชียงใหม่ มาไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี ท่านได้มีความสนิทคุ้นเคยเป็นกันเองตั้งแต่ระดับคนงาน จนกระทั่งเจ้านายเบื้องสูง ในระยะชีวิตระหว่างที่เราได้มาเกี่ยวข้องกันอยู่ ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นว่าชีวิตของหม่อมได้เป็นไปอย่างโลดโผน มีทั้งสุขและทุกข์คลุกเคล้ากัน แต่หม่อมมิได้แสดงอาการทุกข์ให้พวกเราเห็น มีแต่ความสนุกสนานรื่นเริงบรรเทิงใจตลอดเวลา ทั้งนี้ ซึ่งทำให้ร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ถึงแม้สังขารจะล่วงเลยไปตามกาลเวลา เมื่อท่านเกษียณอายุราชการแล้วก็ยังมาสนุกสนานกับพวกเราอยู่เป็นนิตย์ เกือบจะไม่เว้นแต่ละวัน จึงทำให้พวกเราสนิทและคุ้นเคยกับท่านมากขึ้น

แต่ในส่วนลึกของชีวิต ของ ม.ร.ว. บุญโรจน์ฯ นั้น ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นว่าท่านมีความเมตตาและอภัย เป็นสมบัติประจำตัวของท่าน ใครจะทำให้ท่านเดือดร้อนแค่ไหน ใครจะคดโกงท่านอย่างไร ถึงแม้จะปองร้ายท่าน ท่านก็ไม่สนใจและอภัยอยู่เสมอ เพราะถือว่าเป็นกรรมเก่าของท่าน สำหรับความเมตตา ท่านมักจะช่วยเหลือจุนเจือแก่บุคคลและครอบครัวที่ได้ความทุกข์ และมาขอความช่วยเหลือพึ่งพาจากท่าน ทั้งในทางแนะนำกล่าวตักเตือนและให้ทรัพย์สิน

ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวว่า ม.ร.ว. บุญโรจน์ฯ ไปกรุงเทพฯ และรถคว่ำที่นครสวรรค์ พวกเราได้ไปเยี่ยมท่านที่โรงพยาบาลนครสวรรค์ แต่เมื่อเห็นอาการแล้วกล่าวได้ว่าหมดความสามารถของการรักษาพยาบาลของแพทย์ ข้าพเจ้าได้แต่นึกและอธิษฐานขอให้พระคุณทั้งหลายจงช่วยท่าน และให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุครั้งนี้ แต่แล้วอำนาจของมัจจุราชมาคร่าชีวิตของท่านในระยะเวลาต่อมา การสูญเสีย ม.ร.ว. บุญโรจน์ฯ ยังความเศร้าโศกให้กับบุตร ธิดา เพื่อนสนิทมิตรสหายเป็นอย่างมาก

ผลบุญอันใดที่ ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช ได้สร้างสรรไว้ในโลกนี้ ซึ่งเราได้เป็นประจักษ์พยานรู้เห็น จงดลบรรดาลส่งเสริมดวงวิญญาณของท่านในภพหน้าให้บรรลุถึงซึ่งความสุขความเจริญเถิด.

สมลักษณ์ รัตนะวรรธนะ

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๑๖

กราบเท้าคุณพ่อของลูก

ตลอดเวลาตั้งแต่เล็กจนโตในชีวิตของลูก ยังไม่เคยมีการพลัดพรากจากกันระหว่างญาติ–พี่น้อง หรือบุคคลอันเป็นที่รัก เมื่อลูกได้ข่าวหรือไปในงานศพของเพื่อนฝูงหรือคนทั่วไป ลูกเพียงแต่รู้สึกเสียใจชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น เพราะได้คิดอยู่เสมอว่าคนเรานั้นเมื่อการเกิด ก็ย่อมมีการแตกดับไปตามกาลเวลาเป็นเรื่องธรรมดา แม้แต่ตัวของลูกเองก็เช่นกัน

นับจากวันที่เกิดอุบัติเหตุเรื่อยมา (๑๓ สิงหาคม ๒๕๑๔ – ๓ กันยายน ๒๕๑๔) ภาพของคุณพ่อที่นอนอยู่บนเตียงของโรงพยาบาลทำให้ลูกหมดความสุข ใจมีแต่ความกระวนกระวายหวาดกลัวและว้าเหว่ เมื่อมีใครมาบอกให้ทำพิธีทางไสยศาสตร์ต่ออายุคุณพ่อ แม้แต่วิธีที่ต้องไปนั่งในป่าช้ายามดึกสงัดถึง ๓ ครั้งลูกก็ยินยอม พร้อมทั้งได้อธิษฐานขอแลกระหว่างชีวิตของคุณพ่อและลูก แต่ทุกอย่างดูเหมือนจะเป็นเพียงสิ่งปลอบใจลูกชั่วขณะหนึ่งเท่านั้น

ลูกกลับมาดูอาการของคุณพ่อทุกครั้งเมื่อทำพิธีต่าง ๆ เสร็จ ก็ได้แต่หวังว่าอาการของคุณพ่อจะดีขึ้น เพื่อนของนุชทุกคนช่วยเหลือดูแลคุณพ่อเป็นอย่างดี เวลาที่ลูก เล็ก นุช โป๋ ต้องวิ่งไปที่ต่าง ๆ ในการทำพิธีทุกครั้ง ทั้งคอยรายงานอาการของคุณพ่อตลอดจนคอยให้กำลังใจว่าคุณพ่อของลูกอาจจะรู้สึกตัวขึ้นมาบ้าง

เช้าวันที่ ๑ กันยายน ลูกขึ้นไปดูคุณพ่ออาการก็คงเหมือนทุกวัน คือนอนหลับตาเฉย ๆ ลืมตาอย่างเลื่อนลอยเป็นบางครั้งโดยมิได้แสดงหรือรู้ถึงความทุกข์ทรมานใจของลูกที่เฝ้าดูอยู่ทุกวัน ๙.๔๕ น. ลูกออกไปนั่งหน้าห้องพยาบาลเพื่อให้หมอตรวจคุณพ่อ พอหมอออกจากห้องลูกก็ถามว่าวันนี้คุณพ่อเป็นอย่างไรบ้าง หมอมองหน้าลูกและบอกว่าต้องรออาจารย์ก่อน ลูกเห็นหมอหลายคนพูดกันเบา ๆ แล้วเดินจากไป จากสีหน้าคุณอาว์และคนอื่น ๆ ทำให้ลูกหวั่นใจความหวังที่ตั้งไว้เหลือเพียงนิดเดียว แต่ลูกก็ยังไม่ยอมรับรู้อะไรทั้งสิ้นจึงกลับเข้าไปเฝ้าดูคุณพ่อ เผอิญเป็นเวรเฝ้าของเพื่อนนุชลูกจึงขอหลับอยู่แทบเท้าคุณพ่อจนเกือบเช้าจึงกลับไปนอน

๒ กันยายน ๒๕๑๔ วันนี้ลูกตื่นสายมาก สุภรณ์ลงเวรมาบอกว่าเมื่อคืนอาการคุณ

พ่อไม่ค่อยดี หอบบ่อย ความดันลดลง ๘๐-๗๐ เมื่อขึ้นไปดูคุณพ่อนั้นยังสงสัยว่าทำไมวัน นี้หมอมาตรวจเร็ว ลูกจึงเข้าไปในห้องหมอก็ถามว่าใครเป็นเจ้าของไข้รายนี้ ลูกบอกท่านว่าลูกเองเป็นเจ้าของไข้ ท่านเล่าอาการของคุณพ่อให้ลูกฟังสุดท้ายก็บอกว่า คุณควรจะเตรียมใจไว้ได้แล้ว เพราะคุณพ่อของคุณกำลังจะไปสบายจะมีชีวิตได้ไม่เกินวันพรุ่งนี้ ความรู้สึกของลูกในขณะนั้นเป็นความรู้สึกที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนเลยในชีวิต ลูกมองหน้าหมอนิ่งและนานด้วยสายตาที่พร่า หัวเข่าอ่อน สองมือกำแน่นมีความกลัวเกรงหวาดหวั่นและเศร้าเสียใจจนยากที่จะกล่าวให้หมดได้ คุณหมอสามท่านนั้นคงจะมองเห็นสายตาของลูกที่แสดงว่าไม่เชื่อคำพูดนั้นจึงเดินจากไป ลูกหันมากราบเท้าคุณพ่อและกอดอยู่เช่นนั้นจนเสาวภามาจับตัวลูกไปห้องพักพยาบาล เสาวภามองดูลูกบอกว่า หมอที่พูดด้วยนั้นเป็นหมอใหญ่ ลูกทรงตัวแทบไม่ไหว แต่เสาวภาก็เตือนว่าให้โทรเรียกน้อง ๆ ทางเชียงใหม่ได้ ตลอดวันนั้นลูกทำทุกอย่างเหมือนหุ่น ไม่อยากทำอะไรเลย แต่ก็ต้องฝืนใจตลอดเวลา

๓ กันยายน ๒๕๑๔ อาการไม่ดีขึ้นเลยความดันลดลงไปเรื่อย ๆ ลูกเฝ้าคุณพ่ออยู่ตลอดเวลา น้อง ๆ ก็ยังมาไม่ครบ ตอนนี้ลูกได้แต่ภาวนาขอให้น้อง ๆ มาทันเวลา น้องนุชซึ่งตามธรรมดาแล้วเป็นคนใจแข็งที่สุด วันนี้ก็ทำหน้าไม่ดีสักนิด ลูกเห็นความเปลี่ยนแปลงของคุณพ่อจากเช้า-สาย และเวลาค่ำ สองมือของลูกลูบคลำอยู่แทบเท้าซึ่งเขียวและเย็นขึ้นตามลำดับ ในนาทีสุดท้ายนุชจับชีพจรคุณพ่อ ลูกเห็นน้ำตานุชไหลและเมื่อนุชมองลูกพร้อมกับพยักหน้า ลูกจึงรู้ว่าเวลาที่เราไม่ต้องการนั้นได้ถึงที่สุดลงแล้ว ๒๐.๔๕ น. พอดี ลูกไม่อยากเชื่อเพราะดู ๆ ก็เหมือนคุณพ่อหลับไปธรรมดา ลูก นุช และเพื่อนนุช ช่วยกันเช็ดตัวและเปลี่ยนเสื้อผ้าให้คุณพ่อและนั่งเฝ้ากันอยู่จนตีหนึ่งจึงได้นำคุณพ่อไปห้องเก็บ

จากวันรดน้ำ สวดพระอภิธรรม ทำบุญเจ็ดวัน ห้าสิบวัน ร้อยวัน และตลอดเวลาที่ลูกและน้อง ๆ ไว้ทุกข์กันมาเกือบสองปี ความทุกข์โศกของพวกเรานั้นค่อยคลายลงบ้างแต่จะไม่มีวันลบเลือนไปจากใจของลูกด้วยตลอดเวลาที่ผ่านมาคุณพ่อเป็นทุกอย่างในชีวิตของลูก ๆ นอกจากหน้าที่ของพ่อแล้วยังทำหน้าที่แม่ที่คอยปกป้องดูแลเพื่อให้ลูกเป็นคนดี เฝ้าอบรมสั่งสอนตั้งแต่เรื่องการครัวไปจนถึงการดำรงชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๖ นี้ ลูก ๆ จึงพร้อมใจกันจัดการให้คุณพ่อได้ไปสู่ทางสงบโดยสมบูรณ์ หากมีสิ่งที่เป็นความผิด ความชั่วที่ลูกเคยกระทำและประพฤติต่อคุณพ่อ ลูกขอกราบแทบเท้าโปรดอภัยแก่ลูกด้วย ส่วนความดีและกุศลทั้งหมดที่ลูกมีอยู่บ้าง ลูกขอยกกุศลทั้งหมดนั้นให้แก่ดวงวิญญาณของคุณพ่อจงเป็นสุขในสัมปรายภพ อย่าได้ห่วงกังวลถึงสิ่งใดในโลก ลูกขอสัญญาว่าลูกจะไม่ละทิ้งหน้าที่ทุกอย่างที่ลูกได้กระทำต่อน้อง ๆ เมื่อครั้งคุณพ่อยังมีชีวิตอยู่ ตลอดจนข้อผูกพันธุ์ที่มีต่อหลวงปู่และบุคคลอื่น ลูกจะพยายามทำทุกอย่างให้เป็นไปตามความประสงค์ของคุณพ่อ แม้ว่าจะใช้เวลาเพื่อความสำเร็จนั้นนานสักเท่าใดก็ตาม

และสุดท้ายลูกขอให้คุณพ่อได้กลับมาเป็น "ร่มโพธิ์" ของลูกอีกในภพต่อไปนั้นด้วยเถิด ลูกขอกราบแทบเท้าคุณพ่อด้วยความเคารพรักอย่างสูงสุด

จากลูกแดงใหญ่

(ม.ล. อรุณี ปราโมช)

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๖

อุดมคติประจำใจ ของ ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช

"สมบัติวิบัติ"

"การที่เราจะให้สิ่งของแก่ผู้ใดอย่าหวังผลประโยชน์จากผู้นั้น"

นับตั้งแต่จำความได้ ลูกก็มีแต่คุณพ่อเท่านั้นที่ชักใยอยู่เบื้องหลังชีวิตแต่เยาว์วัย พระคุณของคุณพ่อจึงไม่มีสิ่งใดทดแทนได้ คุณพ่อเปรียบเหมือน "ร่มโพธิ์" ของลูก ซึ่งแขนงส่วนใหญ่ของร่มโพธิ์ประจำชีวิตของลูก มีทั้งความศักดิ์สิทธิ์ ความเด็ดขาด ความเมตตากรุณา ความร่มครึ้มน่ากลัว และมีทั้งความร่มเย็นเป็นสุข จุดรวมทั้งหมดของแขนง ร่มโพธิ์ ก็คือ ความรัก ความห่วงใย ปรารถนาที่จะให้ลูกเป็นคนดีและร่มโพธิ์นี้ที่ได้ปกป้อง คุ้มครอง ให้บทเรียนและคุณค่าแก่ชีวิตของลูกมาตลอด ๓๓ ปี และกิ่งก้านสาขานั้นยังได้ปกแผ่ถึงหลานอีกด้วย

วันศุกร์ที่ ๑๓ สิงหาคม หลังจากที่ความสุข สนุกสนาน ยังไม่ทันจะจางหาย เหตุการณ์ที่ไม่มีใครคาดคิดได้เกิดขึ้น เหมือนฟ้าได้ผ่าลงมากลางแดดเปรี้ยง ๆ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีเมฆหมอกของพายุเลย เหมือนเป็นลางเตือนว่ารากแก้วของ "ร่มโพธิ์" ประจำชีวิตของลูกได้เริ่มผุแล้ว ตั้งแต่วันนั้นมา ลูกมีความรู้สึกเหลืออยู่สิ่งเดียวคือ "ความกลัว" กลัวในเหตุการณ์ที่ไม่เคยประสพเลยในชีวิต ลูกได้พยายามต่อสู้ทุกวิถีทาง หวังเพียงเพื่อขอชีวิตของคุณพ่อไว้เท่านั้น ลูกพยายามหลีกหนีความจริง ที่จะเกิดขึ้นในกาลต่อไป ไม่ยอมปลงตก ในคำที่พระท่านกล่าวไว้ว่า "อนิจฺจํ วต สํขารา" แต่ลูกไม่สามารถจะเอาชนะกฎแห่งความจริงได้ วันนั้นเวลา ๒๐.๔๕ น. ตรงกับวันศุกร์ที่ ๓ กันยายน ๒๕๑๔ ณ ที่ปลายเท้าของคุณพ่อที่ลูกได้ยืนเป็นครั้งสุดท้าย "ร่มโพธิ์" ของลูกได้โค่นลงเสียแล้ว เป็นความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิต ทำให้ลูกคิดว่า ไม่มีสิ่งใดที่เกิดมาแล้วจะจีรังยั่งยืนไปได้ ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเพียงเหตุการณ์ที่ผ่านไปตามวิถีกรรมเท่านั้น แท้จริงแล้วชีวิตเราเกิดมาเพื่อรอวันที่แน่นอนเพียงวันเดียวเท่านั้น คือวันที่ "ชีวิตดับ" หลังจากที่แสงสว่างประจำดวงชีวิตของคุณพ่อได้ดับแล้วนั้น ความรู้สึกเสียใจ เสียดาย เศร้าโศก ไม่มีสิ่งใดในโลกเปรียบเทียบได้ มีแต่ความคิดคำนึงที่ลูกไม่ได้ตอบแทนพระคุณของคุณพ่อให้สมกับที่คุณพ่อได้เมตตาแก่ลูกตลอดมาเท่านั้น เป็นความรู้สึกเสียใจอย่างสุดซึ้ง แต่สายเกินไปเสียแล้ว เกินกว่าจะเรียกร้องให้เหตุการณ์หมุนกลับได้ ความคิดคำนึงนี้จะ ฝังแน่นติด ในใจของลูกตราบ จนกระทั่ง ชีวิตของ ลูกจะถึงวันที่ "ชีวิตดับ" เช่นเดียวกับคุณพ่อ.

กราบแทบเท้าดวงวิญญาณของคุณพ่อ

ม.ล. อรวีลักษณ์ เรืองศิริ (เล็ก ปราโมช)

๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๖

...................จิ๋มอยากเรียนอะไรในอนาคตลูก พ่อหมายถึงจากจบ ๘ แล้ว...........นี่เป็นคำถามของคุณพ่อในคืนวันหนึ่ง

...................จิ๋มอยากเป็นพยาบาลค่ะ คุณพ่อ

...................แต่พ่ออยากให้เรียนแพทย์ดีกว่า

...................จิ๋มเลือกเรียนอักษรศาสตร์แล้วค่ะ คุณพ่อ เรียนแพทย์ไม่ได้

...................เอ้า ตกลงพ่อจะคอยดู

แต่บัดนี้จะไม่มีวันนั้นอีกต่อไปแล้ว ซึ่งจิ๋มไม่เคยคิดเหมือนกันว่าเวลานั้น วันซึ่งจิ๋มต้องการให้คุณพ่อช่วยดีใจด้วยอีกคนหนึ่ง แต่ถึงแม้จะไม่มีคุณพ่ออยู่แล้วก็ตาม จิ๋มก็ยังคิดเสมอว่า จิ๋มมีคุณพ่อเป็นกำลังใจตลอดเวลาในการเล่าเรียนและการทำงานของจิ๋ม ซึ่งจิ๋มคิดว่าคนไข้ทุกคนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของจิ๋มนั้น เปรียบเหมือนญาติพี่น้องของจิ๋มเอง เพราะจิ๋มถือว่าทำด้วยความเต็มใจดีกว่าทำตามหน้าที่เพียงอย่างเดียว ทุกคนคือคนเหมือนกันหมดไม่ว่ายากดีมีจนอย่างไร และจิ๋มคิดอยู่เสมอว่าทุกสิ่งที่จิ๋มคิดหรือทำไปในทางที่ดีเหล่านั้น จิ๋มขอยกให้เป็นกุศลแก่คุณพ่อตลอดไป

จากลูกจุ๋มจิ๋ม

(ม.ล. สุภาวดี ปราโมช)

๙ พฤษภาคม ๒๕๑๖

จงทำดี แต่อย่าเด่นจนเกินไป

แด่พ่อ

วันที่ สาม กันยาผ่านมานี้ เป็นวันที่ฉันเหงาเศร้าสุดแสน
สิ้น พ่อ ไปจะหาใดมาทดแทน ไม่เหมือนแม้น พ่อเราฉันเศร้าใจ
แม้ เวลาล่วงผ่านนานเท่าไร ไม่สามารถสลายซึ่งคิดถึงได้
เคยเห็น พ่อ ยืนอยู่ ณ ที่ใด เห็นแล้วให้ยิ่งใฝ่หามาทุกวัน
โอ้กุศลผลบุญที่พ่อทำ โปรดช่วยนำพ่อได้ไปสุขสันต์
แม้นเกิดชาติใดใดให้พบกัน ด้วยผูกพันเป็น พ่อ ลูก ทุกชาติเทอญ

จากลูกติ๋ม

(ม.ล. นันทิ ปราโมช)

อุดมคติประจำใจ

"ไม่จองเวรกับผู้ใดทั้งสิ้น"

วิธีทำอาหารคาว – หวาน

แกงมัสหมั่นไก่

เครื่องปรุง

ไก่รุ่นขนาดกลาง ๑ ตัว มะพร้าวขูด ๑ กก. พริกแห้ง ลูกผักชียี่หราคั่ว ลูกจันทร์ ดอกจันทร์ ลูกกระวาน อบเชย พริกไทย กานพลู โป๊ยกั๊ก ใบกระวาน ข่า ตะไคร้ ผิวมะกรูด หัวหอม กระเทียม กะปิดี ถั่วลิสงคั่ว น้ำตาล น้ำปลา ส้มมะขามเปียก

วิธีปรุง

ทำไก่ควักเครื่องในให้สะอาด ตัดคอและตีนไก่ออกไว้ใช้อย่างอื่น แล้วสับไก่เป็นชิ้นขนาดปานกลางล้างให้สะอาดอีกครั้งแล้วพักรอไว้

โขลกเครื่องแกงคือพริกแห้ง ลูกผักชียี่หร่า ดอกจันทร์ ลูกจันทร์ โป๊ยกั๊ก กานพลู ลูกกวาน เข้าด้วยกันจนแหลกดีแล้ว ใส่หัวหอม กระเทียม กะปิดี โขลกรวมกันไปกับเครื่องที่กล่าวแล้วจนละเอียดเข้ากันดี แล้วตักใส่ภาชนะพักรอไว้

คั้นกะทิแบ่งหัวกะไว้หนึ่งถ้วย ตัวกะทิและหางกะทิใส่หม้อแกงยกขึ้นตั้งไฟแรง ๆ พอเดือดเอาชิ้นไก่ใส่ลงไปเคี่ยวให้เปื่อย แล้วตักน้ำกะทิละลายเครื่องแกงแล้วใส่ในหม้อเอาถั่วลิสงคั่วปอกเปลือกแล้วใส่ลงลงไปทั้งเม็ด

เอาใบกระวานปิ้งไฟอ่อน ๆ ๕–๖ ใบ อบเชย ๒ ชิ้นเผาไฟพอเหลืองใส่ตามลงไปในในหม้อแกง ปิดฝาตั้งไฟต่อไปจนเดือดอีกครั้ง และเครื่องจับเนื้อไก่แล้ว จึงปรุงรสตามใจชอบเมื่อชิมรสถูกปากแล้วตั้งต่อไปจนเดือด ยกลงตักใส่ชามรับประทานได้

ข้าวแช่และเครื่องข้าวแช่

เครื่องปรุง

ข้าวสารเม็ดงาม ๆ (ข้าวเก่า) เนื้อหมูบดละเอียด หัวหอมฝรั่ง พริกหยวก หัวหอมไทย กระเทียม หัวผักกาดเค็ม ปลาช่อนแห้ง กะปิดี ข่า ตะไคร้ ปลาช่อนป่น ปลากุเลา

มะม่วงดิบ แตงกวา ต้นหอม ไข่เป็ด น้ำปลา น้ำตาล ผงชูรส น้ำมันหมู

วิธีหุงข้าว

การหุงข้าวแช่และการซาวข้าวแช่ มีวิธีทำไม่เหมือนกับการหุงและซาวข้าวอย่างธรรมดา

ตั้งหม้อข้าวใส่น้ำสะอาดพอควรบนเตาไฟแรง ๆ รอให้น้ำเดือดแล้วซาวข้าวสารใส่ลงไปในหม้อนั้น ตั้งหม้อต่อไปคอยดูเมล็ดข้าวเป็นไตเล็กน้อยยกหม้อลง เทข้าวใส่ตะแกรงหรือกระชอนแล้วเอาน้ำเย็นสะอาดราด หยิบข้าวมาครั้งละกำมือ เคล้าสีไปตามตะแกรงพลางเอาน้ำเย็นราดสีอยู่หลายครั้งจนข้าวขึ้นเงา แล้วเอาน้ำเย็นล้างข้าวนั้นอีกครั้ง แล้วใช้น้ำเย็นลอยดอกมะลิพรมให้ทั่ว เอาผ้าสะอาดปูในลังถึงเอาข้าวที่สีแล้วนั้นใส่ลงไปยกลังถึงตั้งเตานึ่งต่อไปจนข้าวสุกแล้วยกลง เวลารับประทานต้องเอาข้าวนั้นผสมกับน้ำอบดอกมะลิควันเทียนใส่น้ำแข็งทุบละเอียด

วิธีทำพริกหยวกยัดไส้

ล้างหมูให้สะอาดแล้วบดให้ละเอียด โขลกรากผักชีพริกไทยให้ละเอียด หัวหอมเล็กซอยละเอียด ตั้งกะทะใส่น้ำมันหมูพอร้อน เจียวกระเทียมพอเหลืองแล้วเอาหัวหอมซอยกับเครื่องที่โขลกไว้ลงผัดในกะทะพอออกกลิ่นหอม เอาหมูบดละเอียดใส่ลงไป ผัดเคล้าจนหมูสุกแล้วใส่น้ำปลาดีผงชูรส ผัดต่อไปให้แห้งแล้วตักขึ้นรอให้เย็น

พริกหยวกล้างแล้วแกะไส้กับเม็ดทิ้ง ล้างน้ำให้สะอาดอีกครั้งแล้วพักให้แห้ง เอาเครื่องที่ผัดไว้ยัดเข้าไปข้างในเม็ดพริกหยวก เสร็จแล้วเอาลงชุบไข่เป็ดที่ตีแตกจนฟูแล้ว แล้วเอาทอดในกะทะเช่นเดียวกับพริกหยวก พอสุกแล้วตักขึ้นใส่จาน

วิธีทำหอมฝรั่งยัดไส้

เครื่องที่จะยัดไส้หอมฝรั่ง ทำเช่นเดียวกับไส้พริกหยวก แกะเปลือกหัวหอมล้างให้สะอาด ฝานตรงหัวคว้านเอาข้างในออกพอสมควร เพื่อเอาไส้ที่ผัดเตรียมไว้ยัดใส่ให้เต็มแล้วเอาไปชุบไข่ เอาลงทอดในกะทะเช่นเดียวกับพริกหยวก พอสุกแล้วตักขึ้นใส่จาน

วิธีทำกะปิทอดทรงเครื่อง

โขลกข่า ตะไคร้ กระชาย ผิวมะกรูด พริกแห้ง กระเทียมเข้าด้วยกันให้แหลก แล้วแกะปลาช่อนย่างสุกแล้วใส่ครกโขลกรวมไปด้วย (ให้กลิ่นกระชายออกหน้า) แล้วใส่กะปิดีลงไปมาก ๆ โขลกเข้าด้วยกัน

คั้นกะทิเอาแต่หัว ใส่กะทะตั้งไฟพอกะทิตกมัน เอากะปิกับเครื่องที่โขลกไว้ลงผัดกับกะทิเหยาะน้ำตาล ผงชูรส เคี่ยวต่อไปพอหมาด ๆ พอจะปั้นเป็นก้อนได้แล้วยกลง ราเตาให้เย็น หยิบมาปั้นเป็นก้อนกลม ๆ แบน ๆ ขนาดพอคำ เอาไปชุบไข่ (เช่นเดียวกับพริกหยวกยัดไส้) แล้วเอาลงทอดในกะทะที่มีน้ำมันหมูมากพอควร พอไข่สุกตักขึ้นพักให้สะเด็ดน้ำมันแล้วจัดใส่จาน

วิธีผัดหัวผักกาด

ล้างหัวผักกาดเค็มให้สะอาด หั่นเป็นฝอยล้างแล้วบีบน้ำให้แห้งเพื่อให้คลายความเค็มจัด แล้วเอาลงกะทะผัดกับน้ำมันหมู เติมน้ำตาล ผงชูรส ชิมดูให้รสกลมกล่อมดีแล้วตักขึ้นใส่จาน

วิธีผัดปลาแห้ง

ล้างปลาช่อนแห้งให้สะอาด แกะเอาแต่เนื้อหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ บาง ๆ เอาลงกะทะทอดกับน้ำมันหมู จนปลาแห้งกรอบแล้วใส่น้ำตาล ผงชูรสลงไปผัดเคล้าเข้ากัน ชิมได้รสดีแล้วตักขึ้นใส่จาน

วิธีทำปลาเค็มห่อไข่

เลือกปลากุเลาเค็มชนิดดี ๆ หั่นเป็นชิ้นสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ พอคำ เอาลงทอดในกะทะกับหมูพอสุกตักขึ้น ล้างกะทะเช็ดให้แห้งใส่มันหมูเล็กน้อย

ต่อยไข่ใส่ชามตีให้แตกขึ้นฟู พอน้ำมันหมูในกะทะร้อน โรยไข่ลงไปในกะทะเหมือนโรยฝอยทอง กะให้เป็นวงเล็กพอห่อปลาเค็มมิด พอสุกเอาชิ้นปลาเค็มใส่ลงไป โรยไข่ทับรอไข่สุกตักขึ้นทำเช่นนี้จนหมดชิ้นปลาที่ทอดเตรียมไว้

วิธีผัดผักข้าวแช่

ผักที่นิยมรับประทานกับข้าวแช่ได้แก่ กระชาย แตงกวา มะม่วงดิบ ต้นหอม ทั้งหมดควรแกะสลักเป็นลวดลายให้สวยงาม สำหรับมะม่วงดิบ ควรเอาแช่น้ำแข็งจนเย็น และชิ้นมะม่วงกรอบ ใส่จานยกไปตั้งรวมกับเครื่องข้าวแช่ดังกล่าวแล้ว

สังขยา

เครื่องปรุง ไข่สด มากน้อยตามต้องการ น้ำตาลปี๊บ แป้งข้าวจ้าวเล็กน้อย

วิธีทำ ไข่ต่อยใส่ชามใหญ่ โดยทั่วไป เมื่อใช้ไข่แดงทำทองหยิบหรือฝอยทองแล้ว เขาจะใช้ไข่ขาวที่เหลืออยู่ใส่รวมในสังขยาด้วยกัน ตีไข่ให้ขึ้นให้มาก แล้วใส่น้ำตาลลงตีด้วย จนกระทั่งไข่ขึ้นดีแล้ว จึงละลายแป้งข้าวจ้าวกับหัวกะทิใส่ผสมลงในไข่กับน้ำตาลที่ตีไว้นั้น ใช้ไฟแรง ๆ จะใส่ถาดหรือพิมพ์นึ่งก็ได้ เมื่อเทลงแล้วใส่ลังถึง เร่งไฟให้จัดให้เดือดพล่าน ประมาณครึ่งชั่วโมง สังขยาก็จะสุก ถ้าไฟไม่แรงจะทำให้หน้าไม่ฟูหรือถ้าตีไข่ไม่ขึ้นสังขยาหน้าไม่ฟูเช่นเดียวกัน รสหวานมันปรุงตามใจชอบก่อนจะนึ่ง

ทองหยิบ

เครื่องปรุง ไข่สดมากน้อยตามต้องการ น้ำตาลทราย

วิธีทำ ใช้แต่ไข่แดง เช่นเดียวกับฝอยทอง แต่มีวิธีการอย่างเดียวกัน คือต้องเอาเยื่อของไข่แดงออก จะต้องใส่ไข่น้ำค้างด้วย ตีไข่ให้ขึ้นเพียงเล็กน้อย ต้มน้ำตาลเชื่อมให้มีความข้นเช่นเดียวกับฝอยทอง แต่ต้องใช้ไฟอ่อน อย่าให้น้ำเชื่อมเดือดแรง ใช้ช้อนตักไข่หยอดเบา ๆ ลงในน้ำเชื่อม ไข่หยอดลงไปจะลอยตัวบนน้ำเชื่อม เมื่อด้านล่างสุก จึงใช้ปลายช้อนเขี่ยให้ด้านบนกลับลงในน้ำเชื่อม ใช้ถ้วยตะไลเตรียมไว้ พอเขี่ยไข่ที่สุกแล้วขึ้นวางในถาดก็รีบหยิบทั้งกำลังร้อน ๆ จีบให้ได้ ๔ หรือ ๕ จีบ กดลงในถ้วยตะไล แล้วหยิบเศษเล็ก ๆ สักชิ้นหนึ่งใส่ตรงกลางที่มีรอยบุ๋มเพื่อให้เต็มนูนตรงกลางด้วย. □

ขอก้มกราบคุณพระศรีรัตนตรัย โปรดรับกุศลผลบุญ ที่ลูกหลาน ได้ตั้งใจทำทุกครั้งทั้งหมด ส่งให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อ ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช สู่สุคติภพด้วยเทอญ.

เจ้าภาพขอกราบขอบพระคุณทุก ๆ ท่าน

ที่ได้ให้เกียรติมาช่วยในการสวดพระอภิธรรม

และฌาปนกิจศพ

ม.ร.ว. บุญโรจน์ ปราโมช

หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง

ขอได้โปรดให้อภัยด้วย

ลูก - หลาน

พิมพ์ที่โรงพิมพ์กลางเวียง 13 ถนนท่าแพ ซอย 6 เชียงใหม่ โทร. 36478
นางอุดมพร อัศวางกูร ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา มิถุนายน 2516